

Uddannelsesstyrelsen

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K.
Tlf 3392 5300
Fax 3392 5302
www.uvm.dk

Notat om de juridiske aspekter ved klassedannelse baseret på etnisk oprindelse

---

14. maj 2004

J.nr. 2004-1130-9998.a

Undervisningsministeriet skal pege på følgende bestemmelser i bl.a. folkeskolelovgivningen i relation til spørgsmålet om klassedannelse.

1. Regelgrundlaget

1A. Bestemmelserne om klassedannelse

Reglerne om opdeling af eleverne i klasser fremgår af folkeskolelovens § 25. Det fremgår bl.a. heraf, at skolen deles i klasser efter antallet af elever, og at det ved fordelingen af børn i klasse skal tilstræbes, at den enkelte klasse kan bevares samlet på de følgende klassetrin i grundskolen.

Bestemmelsen om, at det skal tilstræbes, at eleverne bevares samlet er en hensigtserklæring, og er derfor ikke til hinder for en ombrydning af klasser, hvis det skønnes nødvendigt af pædagogiske, økonomiske, sociale eller andre årsager.

Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om rammer for klassedannelsen, jf. folkeskolelovens § 40, stk. 2, nr. 5. Skolebestyrelsen fastsætter principper for elevernes placering i klasser, jf. § 44, stk. 2, nr. 1 i loven. Det er skolelederens kompetence at træffe beslutning om placering af den enkelte elev.

1B. Bestemmelserne om undervisning af tosprogede

Folkeskolelovens § 5, stk. 7, fastsætter, at der i fornødent omfang gives undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede børn, og giver undervisningsministeren hjemmel til at fastsætte nærmere regler herom. Der er med denne bestemmelse gjort op med, hvor-

dan undervisningen i dansk som andetsprog til tosprogede børn kan og skal foregå. Af bekendtgørelsen fremgår bl.a., at skolens leder ved optagelse af tosprogede elever i folkeskolen efter en vurdering af elevens behov træffer beslutning om, hvorvidt vedkommende elev skal henvises til særlig undervisning i dansk som andetsprog. Undervisningen kan enten foregå i klassen med særlig støtte, på særlige hold eller ved enkeltmandsundervisning eller i særlige modtagelsesklasser. Undervisningen ophører, når eleven kan deltage i hele den almindelige undervisning, dog senest efter 2 års forløb.

Det må vurderes, at Folketinget med denne bestemmelse og med lovbemærkningerne hertil har fastsat rammerne for, hvordan folkeskolen skal forholde sig til tosprogede elever, der ikke kan tilstrækkeligt dansk til at indgå direkte i en almindelig klasse. Heraf følger at tosprogede, der vurderes ikke at have et særligt behov for undervisning i dansk som andetsprog, straks skal fordeles i almindelige klasser efter sædvanlige saglige/lovlige kriterier.

2. Hvilke kriterier kan lægges til grund for klassedannelsen

De kriterier, der kan lægges til grund ved klassedannelsen, skal være saglige og lovlige, og de må ikke stride mod fundamentale rettigheder (lighedsprincipperne, Grundloven og Danmarks internationale forpligtelser).

De rammer, som kommunalbestyrelsen fastsætter, vil typisk være den økonomiske styring af klassedannelsen, (hvor mange elever skal en klasse omfatte).

Skolebestyrelsen kan fx opstille principper om, at børn fra samme geografiske område skal i samme klasse, at klasserne så vidt muligt skal være lige store, og at der så vidt muligt skal ske en ligelig fordeling af piger og drenge. De nævnte hensyn er saglige.

Skolelederen træffer inden for disse rammer og principper afgørelse om, i hvilken klasse den enkelte elev placeres. Dette skal som nævnt ske efter en konkret vurdering og ved en afvejning af forskellige saglige kriterier, jf. herved også de kriterier der kan lægges til grund for ombrydning af klasser.

Ganske vist indeholder folkeskoleloven ikke yderligere udtrykkelige bestemmelser om klassedannelsen, men særligt folkeskolelovens formålsbestemmelse angiver en ramme for de hensyn m.v., der skal indgå ved beslutninger om klassedannelse. Det fremgår således af § 1, stk. 3, at:

”Folkeskolen skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og bidrage til deres forståelse for andre kulturer og for menneskets samspil med naturen. Skolen forbereder eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens undervisning og hele dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati.”

Et kriterium, som bygger på elevernes etniske oprindelse, må anses for usagligt. Ministeriet skal i den forbindelse henvise til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 14, hvoraf det fremgår, at nydelse af rettigheder og friheder, der anerkendes i henhold til konventionen, skal sikres uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller andet forhold.

3. Undervisningsministeriets vurdering

På baggrund af ovennævnte er det Undervisningsministeriets opfattelse:

- Det vil stride mod fundamentale ligebehandlingsprincipper, som fx race, køn og religion, at danne klasser ud fra elevernes etniske baggrund.
- Folkeskolelovens bestemmelser og forarbejder, herunder formålsbestemmelsen bygger på en forudsætning om integration frem for adskillelse.
- Der er i lov og forarbejder gjort op med organiseringen af undervisningen af elever, der ikke har tilstrækkelige danskkundskaber, og dannelse af egentlige klasser med to-sprogede er ikke blandt de måder, hvorpå undervisningen kan organiseres.
- Ved vurderingen af, om der er tale om en krænkelse af EMK's artikel 14, er det bl.a. afgørende, om der foreligger en objektiv og rimelig begrundelse for klassedannelsen, og om der er proportionalitet mellem mål og midler.